Raasi 2/2020, 217-253.

Situl arheologic Brăila *Cartier Brăilița*, campania 2018. Analiza antropologică a resturilor scheletice de incinerație

Gabriel Vasile[1]

Rezumat. În urma cercetărilor arheologice preventive din anul 2018, care s-au concentrat pe terenul afectat de obiectivul de infrastructură rutieră *Pod suspendat peste Dunăre în zona Brăila*, pe lângă o serie de complexe arheologice ce datează din neolitic, antichitatea târzie și evul mediu târziu, au fost descoperite și 45 de morminte (în care au fost identificate 46 de urne funerare) ce aparțin unei necropole, exclusiv de incinerație, datată de autorii cercetării în evul mediu timpuriu (cultura Dridu, secolele VIII-X p. Chr.). În vederea prezentării rezultatelor studiul antropologic, a fost întocmit un catalog al mormintelor, pentru fiecare complex funerar în parte, în cuprinsul căruia se regăsesc principalele caracteristici ale lotului scheletic investigat. Astfel, printre cele mai semnificative aspecte cercetate în studiul nostru se evidențiază: alcătuirea inventarului scheletic și stabilirea stării de reprezentare, caracterizarea demografică a populației medievale timpurii (pe baza determinării sexului și vârstei la deces a indivizilor), stabilirea temperaturii de ardere a fragmentelor osoase (prin analiza culorii acestora), observarea tafonomiei resturilor scheletice (depuneri de calcar și pigmenți pe oase), a patologiilor osoase și dentare și caracterelor epigenetice, precum și unele aspecte ce țin de ritualul funerar (stabilirea numărului minim de indivizi, a modelelor de fracturare osoasă, a poziției pe rug și a inventarului funerar) al comunităților Dridu de la Brăila *Brăilița*.
Cuvinte cheie: antropologie fizică, evul mediu timpuriu, necropolă, incinerație, cultura Dridu.

Brăila *Cartier Brăilița*, archaeological site, 2018 campaign. Anthropological analysis of cremated skeletal remains. Following the preventive archeological researches, from 2018, which focused on the land affected by the road infrastructure objective *Suspended bridge over the Danube in Brăila area*, besides a series of archeological complexes dating from the Neolithic, Late Antiquity and Late Middle Ages, 45 tombs were also discovered (in which 46 funerary urns were identified) belonging to a necropolis, exclusively for cremation burials, dated by the authors of the research in the Early Middle Ages (Dridu culture, 8th-10th centuries AD). To present the results of the anthropological study, a repertory of the graves was prepared, for each funeral complex, in which are found the main characteristics of the skeletal group investigated. Thus, among the most significant aspects investigated in our study are: compiling the skeletal

[1] Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan" Academia Română, România; gsvasile@yahoo.com

CC BY NC SA

inventory and establishing the state of representation, demographic characterization of the early medieval population (based on determining the sex and age of death of individuals), establishing the burning temperature of the bone fragments (based on their colour), observation of the taphonomy of the skeletal remains (deposits of limestone and pigments on the bones), dental and bone pathologies and epigenetic characters, as well as some aspects related to the funeral ritual (establishing the minimum number of individuals, patterns of bone fracture, the position on the funeral pyre and the funeral inventory) of the Dridu communities from Brăila *Brăilița*.
Keywords*:* physical anthropology, Early Middle Ages, necropolis, cremation, Dridu culture.

.....

Introducere

Situl arheologic Brăila *Cartier Brăilița* este situat în nord-estul Câmpiei Române, pe terasa înaltă de pe malul stâng al Dunării, la 10-25 m altitudine față de nivelul Mării Negre (**Fig. 1**).

Din istoricul cercetărilor, amintim succint câteva etape care au marcat evoluția investigațiilor sitului arheologic Brăila *Brăilița*. În anul 1955, cercetările au debutat ca săpături de salvare; treptat, datorită bogăției și importanței materialului arheologic scos la iveală, săpăturile au căpătat un caracter sistematic. Între anii 1956-1975, s-au desfășurat cercetări arheologice, conduse de Nicolae Harțuche. Din colectivul arheologic mai făceau parte Florian Anastasiu și, în anumite perioade,

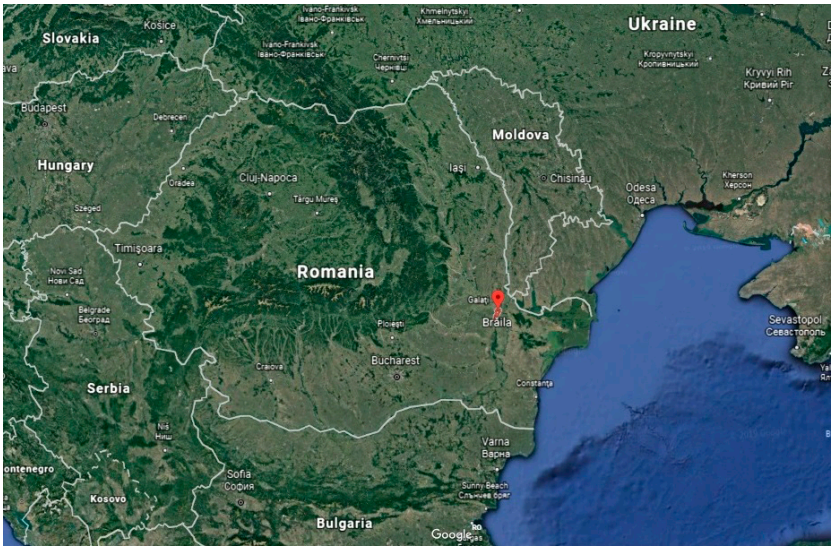

Fig. 1. Coordonatele geospațiale ale sitului arheologic Brăila *Cartier Brăilița*
Fig. 1. Geospatial coordinates of the archeological site Brăila *Cartier Brăilița*

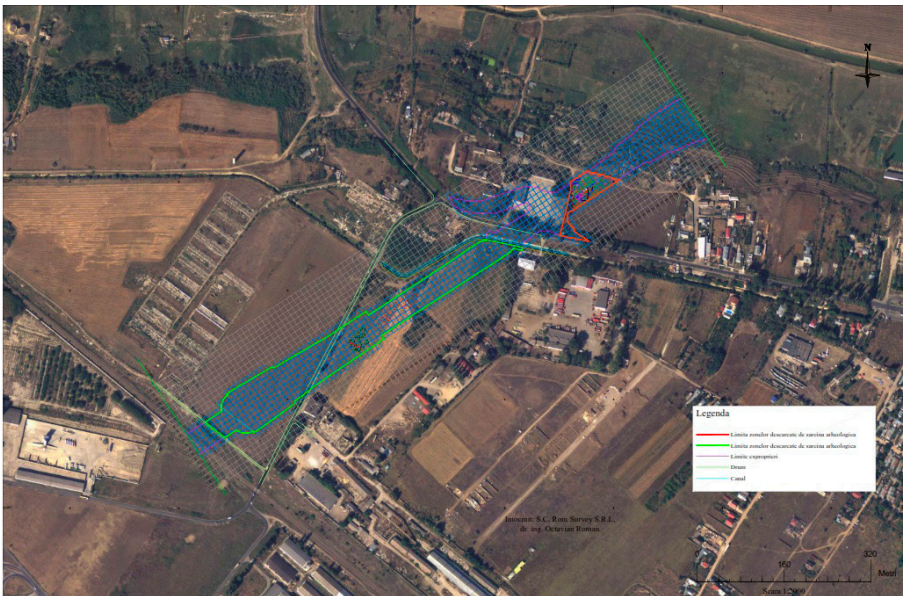

Fig. 2. Brăila *Brăilița*, ortofotoplan. Limita zonelor cercetate
Fig. 2. Brăila *Brăilița*, orthophotoplan. Boundary of the researched areas

Ion T. Dragomir. Vestigiile descoperite acoperă o perioada istorică foarte mare, cuprinsă în intervalul 4700 a. Chr.-1000 p. Chr. Între anii 2004-2017, au fost reluate cercetările, de această data având un caracter preventiv/de salvare, impus de faptul că situl arheologic Brăilița a fost clasat ca monument istoric, fiind inclus în Lista Monumentelor Istorice 2004 la poziția *BR-I-s-B-02049*. Cercetările arheologice au fost întreprinse de o echipă de cercetători condusă de Stanică Pandrea[1]. În anul 2018 cercetarea arheologică preventivă s-a concentrat pe terenul afectat de obiectivul de infrastructură rutieră *Pod suspendat peste Dunăre în zona Brăila* (**Fig. 2**).

În cadrul cercetării arheologice, terenul a fost împărțit în două zone. În Zona I, situată între limitele sitului arheologic Brăila *Brailița*, au fost descoperite 57 complexe arheologice ce datează din epoca neolitică, antichitatea târzie și evul mediu târziu. Zona II, situată în zona de protecție a sitului Brăila *Brailița*, se constituie ca parte a unei necropole de incinerație, care numără până în prezent 45 de morminte, în care au fost descoperite 46 de urne (două din ele au fost identificate în același mormânt) (**Fig. 3**).

[1] Arheolog expert și responsabil științific al sitului arheologic, Muzeul Brăilei „Carol I”.

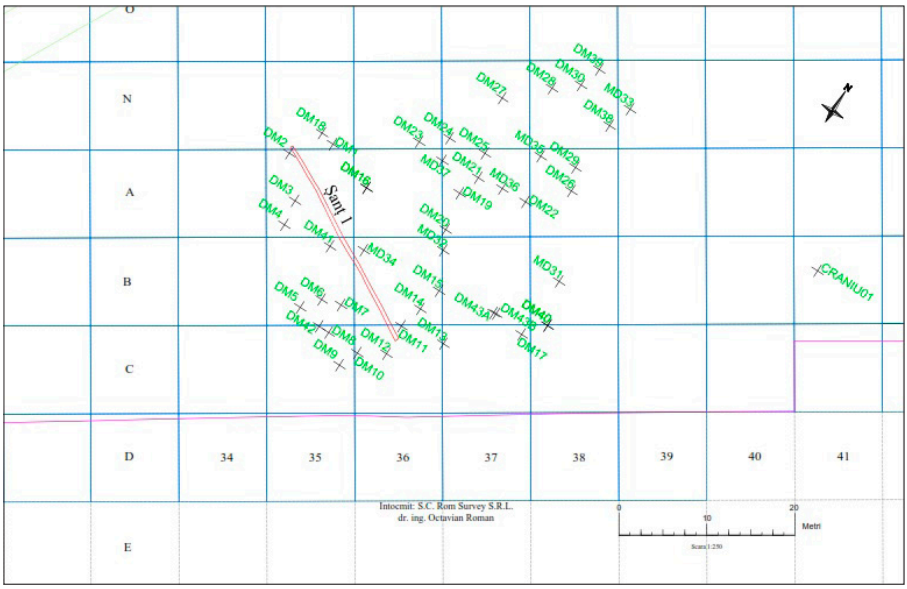

Fig. 2. Brăila *Brăilița*, ortofotoplan. Limita zonelor cercetate
Fig. 2. Brăila *Brăilița*, orthophotoplan. Boundary of the researched areas

Din informațiile de ordin arheologic, ne limităm aici la doar câteva observații preliminare[2]. Mormintele de incinerație au fost datate de autorii descoperirii în evul mediu timpuriu (cultura Dridu, secolele VIII-X p. Chr.), după forma și decorul urnelor funerare. Cele mai multe urne au apărut la adâncimi de -45/50 cm și -60 cm. Gropile mormintelor nu au putut fi identificate, din cauza lipsei diferențelor de consistență între sedimentul din strat și cel din jurul urnelor, ceea ce înseamnă că au fost săpate cu puțin timp înainte de depunerea urnelor și imediat acoperite. Majoritatea urnelor au fost descoperite în stare fragmentară, fiind afectate de lucrări agricole. Pământul a păstrat foarte bine amprenta urnelor. Dintre obiectele de inventar funerar descoperite, menționăm fragmente de catarame, de lame, de pandantive din os și din metal (cupru). Pe unele dintre obiectele metalice a fost găsită amprenta unei țesături provenite, probabil, de la giulgiul funerar.

Metodologia de lucru

Anterior analizei antropologice propriu-zise, menționăm faptul că urnele cu resturile de cremație au fost prelevate și transportate la sediul Muzeului Brăilei „Carol I", unde au fost tamisate la sec și sub jet de apă și apoi uscate. Prin acestea,

[2] Pentru o descriere mai amplă a situației arheologice, vezi Pandrea *et alii* 2018.

colectivul de cercetare arheologică a reușit să recupereze o cantitate mare de resturi scheletice incinerate, alături de o cantitate apreciabilă de resturi ale inventarului funerar.

Analiza propriu-zisă a debutat cu separarea oaselor de incinerație umane de cele de animale, precum și de alte structuri, cum ar fi cele de tipul ceramicii, cărbunelui, sticlei, metalelor, pământului sau pietricelelor.

Materialului osteologic a fost triat în vederea identificării, determinării temperaturii de ardere, a sexului și vârstei la deces a indivizilor sau cântăririi acestuia, osemintele identificate fiind grupate pe segmente scheletice. Acest demers ne-a servit la urmărirea temperaturilor generale de ardere a scheletului și eventualelor diferențe în ceea ce privește temperatura de ardere a fiecărui segment scheletic, prin aceasta putând fi surprinsă poziția defunctului pe rugul funerar. Totodată, identificarea eventualelor „dubluri" ale unor segmente osteologice evidențiază prezența mai multor indivizi în același mormânt. Nu în ultimul rând, am încercat să urmărim unele aspecte ce țin de selecția aleatorie sau intenționată a anumitor oseminte de pe rug, în vederea depunerii în mormânt, pe baza prezenței preponderente a anumitor segmente scheletice.

Pentru identificarea și stabilirea simetriei/lateralității resturilor scheletice analizate, atât pentru subadulți, cât și pentru indivizii adulți, am utilizat numeroase caractere descriptive din atlase osteologice de specialitate (Schaefer *et alii* 2009; White, Folkens 2005; Abrahams *et alii* 1999), cu ajutorul cărora am putut determina numărul minim de indivizi (NMI) pentru fiecare complex funerar în parte.

Pentru stabilirea stării de reprezentare a indivizilor, am considerat un schelet aproximativ complet atunci când am identificat peste 75% din părțile lui componente. Scheletele parțial reprezentate au fost considerate cele în care resturile de cremație au fost înscrise în limita intervalului 25%-75%. Atunci când nu au fost prezente mai mult de 25% din elementele scheletice, individul a fost apreciat ca fiind slab reprezentat (Buikstra, Ubelaker 1994, p. 7, tab. 1). În cadrul alcătuirii inventarului funerar, resturile de cremație au fost grupate în 11 mari categorii, pe sectoare scheletice: neurocraniu, masiv facial, mandibulă, dinți, coaste/stern, vertebre, centură scapulară, centură pelviană, epifize, diafize, mâini/picioare.

Pentru determinarea sexului indivizilor, am urmărit cu predilecție o serie de diferențe morfologice discriminante de la nivelul coxalelor și craniului. Astfel, la nivelul oaselor coxale au fost observate arcul ventral (AV), concavitatea subpubiană (CS), aspectul medial al ramului ischiopubian (RI), șanțul sciatic (ȘS) și sulcusul preauricular (SP) (Buikstra, Ubelaker 1994, p. 16-21, fig. 1-3). Glabela (G), procesul mastoid (PM), eminența mentală (EM), marginea supraorbitală (MS) și cresta nucală (CN) au constituit elementele de diferențiere sexuală în cazul craniilor (Buikstra, Ubelaker 1994, p. 16-21, fig. 4). De asemenea, am utilizat

și alte caracteristici discriminante sexuale, de tipul celor dentare (alveole) și postcraniene (structura generală a oaselor, „amprentele" musculare, dimensiunile articulațiilor etc.) (Holck 2008, p. 50-60, tab. 10; Acsádi, Nemeskéri 1970, p. 75-87). După cum se observă, toate aceste metode de determinare a sexului sunt specifice (și) materialelor scheletice de inhumație. În acest studiu, adițional, am utilizat și o serie de indicatori metrici (specifici oaselor incinerate), conform scării lui Gejvall, după cum urmează: 1a = grosimea calotei craniene (la frontal, parietale și occipital); 2 = grosimea diafizei femurului; 3c = grosimea diafizei humerusului; 4 = grosimea diafizei radiusului (Wahl 1996, p. 345, fig. 1).

În vederea estimării vârstei la deces, în cadrul subadulților (< 20 de ani) a fost aplicată secvența de formare și erupție a dinților (Ubelaker 1980, p. 46-47, fig. 62) și gradul de fuziune al epifizelor la diafize (Ubelaker 1980, p. 53, tab. 6; Holck 2008, p. 62, tab. 13). Atunci când aceste elemente scheletice au lipsit, vârsta la deces a fost apreciată prin comparație dimensională cu alte resturi scheletice cu vârste cunoscute, aflate în colecțiile Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan" din București.

Estimarea vârstei la deces în cadrul indivizilor adulți (> 20 de ani) s-a realizat cu predilecție pe baza grosimii laminei (tăbliei) interne a calotei craniene (Holck 2008, p. 66, fig. 10). Într-un singur caz vârsta a putut fi estimată pe baza morfologiilor consecutive fenomenelor degenerative de la nivelul simfizelor pubiene (Brooks, Suchey 1990).

Categoriile de vârstă utilizate (pentru subadulți și adulți) au fost cele recomandate de Buikstra și Ubelaker (1994, p. 9): *fœtus* (F: < 0 ani), *infant* (I: 0-3 ani); copil (C: 3-12 ani); adolescent (Ad: 12-20 de ani); adult tânăr (AT: 20-35 de ani), adult matur (AM: 35-49 ani) și adult bătrân (AB: > 50 de ani). Atunci când au lipsit elementele care ne-ar fi putut oferi indicii cu privire la grupa de vârstă biologică, indivizii au fost plasați generic într-una din clasele de vârstă: subadult (SA) sau adult (AD). În acest caz, criteriul de diferențiere al categoriei de vârstă l-a constituit sudarea epifizelor la diafize[3].

În ceea ce privește temperatura de ardere (intensitatea combustiei), aceasta a fost estimată prin atenta examinare a culorii resturilor scheletice sau a gradelor de fragmentaritate și de deformare ale acestora. Demersul a fost realizat cu ajutorul unor modele din literatura de specialitate (Wahl 2008, p. 149-150, tab. 9.1), bazate pe observații efectuate într-un crematoriu modern. Resturile cinerare au fost încadrate într-unul sau altul dintre cele cinci grade de combustie, începând de la intensități ale focului de cca. 200°C și până la valori de peste 800°C.

[3] Precizăm faptul că ne păstrăm o serie de rezerve în ceea ce privește încadrarea indivizilor în grupa adult, în sensul că deși oasele sunt epifizate, ele ar putea aparține și unui subadult, unele dintre acestea fuzionând la vârsta adolescentă.

Observațiile morfoscopice asupra resturilor cinerare au ținut cont și valorile cantitative ale culorilor generate prin intermediul utilizării scalei coloristice RVA (Roșu-Verde-Albastru) sau RGB (Red-Green-Blue), abreviere englezească adesea utilizată (Walker *et alii* 2008, p. 131-136, fig. 7.1, 7.2, pl. 20, 21). Astfel, au fost surprinse atât temperaturile generale de combustie ale defuncților, cât și temperaturile fiecărui segment scheletic în parte.

Un alt parametru analizat l-a constituit și stabilirea modelului de fracturare (fisurare) al resturilor umane de incinerație. Conform unei scheme de clasificare (Symes *et alii* 2015, p. 46-47), fracturile termice ale oaselor sunt de mai multe tipuri (longitudinale, *step*, transversale, reticulare, așchieri și delaminări, linii de ardere, circulare), prezența acestora fiind observată în studiul de față pentru fiecare individ în parte.

În vederea identificării patologiilor dentare și osoase și pentru stabilirea diagnosticului diferențial, am utilizat o serie de tratate din literatura paleopatologică de specialitate (Ortner 2003; Aufderheide, Rodriguez-Martin 1998).

Nu în ultimul rând, am încercat să identificăm și prezența unor caractere epigenetice craniene și postcraniene (Mann *et alii* 2016), în vederea stabilirii biodistanțelor inter- și intrapopulaționale.

Catalogul mormintelor

M.0. *Passim*; NMI = 1; stare de reprezentare (individ aproximativ complet); inventar scheletic (326 de fragmente identificabile: neurocraniu = 35, masiv facial = 1, mandibulă = 6, dinți = 10, coaste/stern = 2, vertebre = 1, centură scapulară = 1, centură pelviană = 1; epifize = 16, diafize = 243, mâini/picioare = 10); sex (feminin: caracteristici generale); categorie de vârstă (adult tânăr: grosime lamină internă calotă craniană = 1); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize peroneale = 57,4 mm); culoare (gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos); temperatură de ardere (550^{0}C-700^{0}C); model de fracturare (transversal, așchieri și delaminări, circular); greutate (total = 448 g: neurocraniu = 37 g, masiv facial = 4 g, mandibulă = 11 g, dinți = 2 g, coaste/stern = 1 g, vertebre = 1 g, centură scapulară = 2 g, centură pelviană = 9 g; epifize = 12 g, diafize = 194 g, mâini/picioare = 6 g; indeterminabile = 169 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (oase de animale = 1 g, fragmente ceramice = 8 g; fragmente de sticlă = 3 g, fragmente de metal = 5 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața a două fragmente de la nivelul craniului și pe două din sectorul postcranian).

M.1. NMI = 1; stare de reprezentare (individ slab reprezentat); inventar scheletic (24 de fragmente identificabile: neurocraniu = 8, diafize = 16); sex (indeterminabil); categorie de vârstă (subadult: comparație dimensională); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize a unui os lung, probabil femur = 40,6 mm); culoare (gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar, crem); temperatură de ardere (550°C-800°C+); model de fracturare (transversal, așchieri și delaminări); greutate (total = 18 g: neurocraniu = 3 g, diafize = 4 g, indeterminabile = 1 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (nu a fost identificat); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața unui fragment de la nivelul craniului).

M.2. NMI = 1; stare de reprezentare (individ slab reprezentat); inventar scheletic (21 de fragmente identificabile: neurocraniu = 9, dinți = 1, epifize = 1, diafize = 10); sex (indeterminabil); categorie de vârstă (adult: comparație dimensională); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize tibiale = 39,2 mm); temperatura de ardere (550°C-800°C+); culoare (gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar); model de fracturare (transversal, așchieri și delaminări); greutate (total = 23 g: neurocraniu = 3 g, dinți = 1 g, epifize = 1 g, diafize = 13 g, indeterminabile = 5 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 3 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața a cinci fragmente de la nivelul craniului).

M.3. NMI = 1; stare de reprezentare (individ parțial reprezentat); inventar scheletic (97 de fragmente identificabile: neurocraniu = 20, mandibulă = 1, dinți = 3, vertebre = 2, epifize = 6, diafize = 65); sex (indeterminabil); categorie de vârstă (subadult: comparație dimensională); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize a unui os lung, probabil femur = 37,3 mm); culoare (gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar); temperatură de ardere (550°C-800°C+); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, circular); greutate (total = 174 g: neurocraniu = 13 g, mandibulă = 1 g, dinți = 2 g, vertebre = 5 g, epifize = 3 g, diafize = 53 g, indeterminabile = 97 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 7 g; fragmente de metal = 1 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (nu au fost constatate).

M.4. NMI = 1; stare de reprezentare (individ parțial reprezentat); inventar scheletic (163 de fragmente identificabile: neurocraniu = 24, mandibulă = 1, dinți = 8, coaste/stern = 11, vertebre = 2, centură scapulară = 2, centură pelviană = 4; epifize = 50, diafize = 54, mâini/picioare = 7); sex (masculin: MS = +1; ȘS = +1); categorie de vârstă (adult tânăr: grosime lamină internă calotă craniană = 1-2); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize ulnare = 45,4 mm); culoare (gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar, crem); temperatură de ardere (550°C-800°C+); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, circular); greutate (total = 243 g: neurocraniu = 27 g, mandibulă = 1 g, dinți = 2 g, coaste/stern = 7 g, vertebre = 1 g, centură scapulară = 3 g, centură pelviană = 9 g; epifize = 10 g, diafize = 78 g, mâini/picioare = 3 g, indeterminabile = 102 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 49 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*, pe alocuri oasele fiind moderat deformate de foc); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (nu au fost constatate).

M.5. NMI = 1; stare de reprezentare (individ parțial reprezentat); inventar scheletic (308 fragmente identificabile: neurocraniu = 44, masiv facial = 1, dinți = 7, coaste/stern = 1, epifize = 29, diafize = 220, mâini/picioare = 6); sex (indeterminabil); categorie de vârstă (adolescent: grosime lamină internă calotă craniană = 1; comparație dimensională); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize peroneale = 59,8 mm); culoare (gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar); temperatură de ardere (550°C-800°C+); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, circular); greutate (total = 515 g: neurocraniu = 25 g, masiv facial = 1 g, dinți = 2 g, coaste/stern = 1 g, epifize = 18 g, diafize = 221 g, mâini/picioare = 4 g, indeterminabile = 243 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (oase de animale = 1 g, fragmente ceramice = 30 g; fragmente de sticlă = 1 g, fragmente de metal = 4 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața a trei fragmente de la nivelul scheletului postcranian).

M.6. NMI = 1; stare de reprezentare (individ parțial reprezentat); inventar scheletic (387 de fragmente identificabile: neurocraniu = 43, masiv facial = 4, mandibulă = 2, dinți = 4, vertebre = 15, centură pelviană = 3; epifize = 82, diafize = 226, mâini/picioare = 8); sex (indeterminabil); categorie de vârstă (adult: comparație dimensională); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize femurale = 57,9 mm); culoare (maro-închis, negru, gri,

gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar); temperatură de ardere (300°C-800°C+); model de fracturare (transversal, reticular, aşchieri şi delaminări, circular); greutate (total = 683 g: neurocraniu = 49 g, masiv facial = 2 g, mandibulă = 2 g, dinţi = 1 g, vertebre = 15 g, centură pelviană = 8 g; epifize = 38 g, diafize = 262 g, mâini/picioare = 13 g, indeterminabile = 293 g); patologii (osteoartroză: osteofite uşor exprimate la nivelul corpurilor vertebrale a unei cervicale şi unei toracale/lombare); caractere epigenetice (neobservabile); poziţie pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 17 g; fragmente de metal = 1 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roşie – oxid de fier sau ocru – pe suprafaţa a cinci fragmente de la nivelul scheletului postcranian).

M.7. NMI = 1; stare de reprezentare (individ aproximativ complet); inventar scheletic (629 de fragmente identificabile: neurocraniu = 45, masiv facial = 7, mandibulă = 2, dinţi = 9, coaste/stern = 15, vertebre = 14, centură scapulară = 2, centură pelviană = 12; epifize = 159, diafize = 324, mâini/picioare = 40); sex (feminin: caracteristici generale); categorie de vârstă (adult tânăr: grosime lamină internă calotă craniană = 1); măsurători (1a = 4,9 mm, 2 = 6,0 mm, 3c = 3,4 mm; cel mai mare fragment osos identificat aparţine unei diafize femurale = 83,1 mm); culoare (negru, gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar, crem); temperatură de ardere (400°C-800°C+); model de fracturare (transversal, reticular, aşchieri şi delaminări, circular); greutate (total = 1117 g: neurocraniu = 34 g, masiv facial = 6 g, mandibulă = 1 g, dinţi = 3 g, coaste/stern = 8 g, vertebre = 18 g, centură scapulară = 4 g, centură pelviană = 24 g; epifize = 86 g, diafize = 455 g, mâini/picioare = 22 g, indeterminabile = 456 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziţie pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 19 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*, pe alocuri oasele fiind moderat deformate de foc); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roşie – oxid de fier sau ocru – pe suprafaţa a trei fragmente de la nivelul craniului).

M.8. NMI = 1; stare de reprezentare (individ parţial reprezentat); inventar scheletic (244 de fragmente identificabile: neurocraniu = 32, mandibulă = 1, dinţi = 3, coaste/stern = 7, vertebre = 6, centură pelviană = 7; epifize = 22, diafize = 164, mâini/picioare = 2); sex (masculin: MS = +1; AV = +1; CS = +1; RI = +1); categorie de vârstă (adult matur: simfize pubiene, faza V = 45,6 ± 10,4 ani; grosime lamină internă calotă craniană = 3-4); măsurători (4 = 3,9 mm; cel mai mare fragment osos identificat aparţine unei diafize radiale = 54,6 mm); culoare (maro-închis, negru, gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos); temperatură

de ardere (300°C-700°C); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, circular); greutate (total = 559 g: neurocraniu = 25 g, mandibulă = 1 g, dinți = 1 g, coaste/stern = 5 g, vertebre = 7 g, centură pelviană = 46 g; epifize = 15 g, diafize = 234 g, mâini/picioare = 2 g, indeterminabile = 223 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 27 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (nu au fost constatate).

M.10. NMI = 1; stare de reprezentare (individ slab reprezentat); inventar scheletic (nu a putut fi identificat niciun fragment osos); sex (indeterminabil); categorie de vârstă (copil, *infans I*: comparație dimensională); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat = 15,1 mm); culoare (gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos); temperatură de ardere (550°C-700°C); model de fracturare: (neobservabil); greutate (total = 4 g: indeterminabile = 4 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 3 g); tip de ardere (nu a putut fi stabilit); sunet (nu a putut fi înregistrat); depuneri (nu au fost constatate).

M.11. NMI = 1; stare de reprezentare (individ aproximativ complet); inventar scheletic (512 fragmente identificabile: neurocraniu = 80, masiv facial = 25, mandibulă = 6, dinți = 16, coaste/stern = 11, vertebre = 15, centură pelviană = 11; epifize = 107, diafize = 91, mâini/picioare = 50); sex (feminin: EM = -1; MS = -2; CN = -1); categorie de vârstă (adult tânăr: grosime lamină internă calotă craniană = 1-2); măsurători (1a = 6,2 mm, 2 = 4,0 mm, 3c = 3,9 mm; cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize femurale = 103,3 mm); culoare (gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar, crem); temperatură de ardere (550°C-800°C+); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, circular); greutate (total = 967 g: neurocraniu = 111 g, masiv facial = 20 g, mandibulă = 9 g, dinți = 7 g, coaste/stern = 5 g, vertebre = 8 g, centură pelviană = 10 g; epifize = 55 g, diafize = 282 g, mâini/picioare = 25 g, indeterminabile = 435 g); patologii (carie dentară: la nivelul unui premolar, distal); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (oase de animale = 4 g, fragmente ceramice = 58 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*, pe alocuri oasele fiind moderat deformate de foc); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața a șapte fragmente de la nivelul craniului și pe șapte din sectorul postcranian; cantități reduse de calcar pe diafize).

M.12. NMI = 1; stare de reprezentare (individ slab reprezentat); inventar scheletic (29 de fragmente identificabile: dinți = 1, epifize = 3, diafize = 25);

sex (indeterminabil); categorie de vârstă (subadult: comparație dimensională); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize femurale = 49,1 mm); culoare (gri-albăstrui, alb-lăptos); temperatură de ardere (550°C-700°C); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, circular); greutate (total = 28 g: dinți = 1 g, epifize = 3 g, diafize = 14 g, indeterminabile = 10 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 6 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (nu au fost constatate).

M.13. NMI = 1; stare de reprezentare (individ slab reprezentat); inventar scheletic (10 fragmente identificabile: neurocraniu = 7, diafize = 3); sex (indeterminabil); categorie de vârstă (copil, *infans I*: comparație dimensională); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize a unui os lung = 11,6 mm); culoare (gri-albăstrui, alb-lăptos); temperatură de ardere (550°C-700°C); model de fracturare (neobservabil); greutate (total = 4 g: neurocraniu = 2 g, diafize = 1 g, indeterminabile = 1 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (nu a fost identificat); tip de ardere (nu a putut fi stabilit); sunet (nu a putut fi înregistrat); depuneri (nu au fost constatate).

M.14. NMI = 1; stare de reprezentare (individ slab reprezentat); inventar scheletic (patru fragmente identificabile: neurocraniu = 1; diafize = 3); sex (indeterminabil); categorie de vârstă (copil, *infans I*: comparație dimensională); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparține calotei craniene = 8,0 mm); culoare (maro-închis, negru, gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos); temperatură de ardere (300°C-700°C); model de fracturare (neobservabil); greutate (total = 3 g: neurocraniu = 1 g; diafize = 1 g; indeterminabile = 1 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente de metal = 1 g); tip de ardere (nu a putut fi stabilit); sunet (nu a putut fi înregistrat); depuneri (nu au fost constatate).

M.15. NMI = 1; stare de reprezentare (individ parțial reprezentat); inventar scheletic (354 de fragmente identificabile: neurocraniu = 59, masiv facial = 5, dinți = 9, coaste/stern = 3, vertebre = 9, epifize = 42, diafize = 222, mâini/picioare = 5); sex (indeterminabil); categorie de vârstă (adult matur: grosime lamină internă calotă craniană = 2-3); măsurători (2 = 8,4 mm, 3c = 5,4 mm, 4 = 3,8 mm; cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize femurale = 80,1 mm); culoare (gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos); temperatură de ardere (550°C-700°C); model de fracturare (transversal, așchieri și delaminări, circular); greutate (total = 612 g: neurocraniu = 42 g, masiv facial = 2 g, dinți = 2 g,

coaste/stern = 2 g, vertebre = 7 g, epifize = 15 g, diafize = 252 g, mâini/picioare = 2 g, indeterminabile = 286 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (oase de animale = 2 g, fragmente ceramice = 16 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (nu au fost constatate).

M.16. NMI = 1; stare de reprezentare (individ parțial reprezentat); inventar scheletic (263 de fragmente identificabile: neurocraniu = 74, mandibulă = 3, dinți = 4, coaste/stern = 1, epifize = 13, diafize = 164, mâini/picioare = 4); sex (feminin: MS = -1); categorie de vârstă (adult matur: grosime lamină internă calotă craniană = 2-3); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize tibiale = 57,5 mm); culoare (gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos); temperatură de ardere (550°C-700°C); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, circular); greutate (total = 294 g: neurocraniu = 49 g, mandibulă = 5 g, dinți = 2 g, coaste/stern = 1 g, epifize = 4 g, diafize = 133 g, mâini/picioare = 5 g, indeterminabile = 95 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (os wormian: unul, izolat, situat, cel mai probabil, la granița suturilor sagitală și lambdoidă); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 18 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (nu au fost constatate).

M.17. NMI = 1; stare de reprezentare (individ aproximativ complet); inventar scheletic (534 de fragmente identificabile: neurocraniu = 81, masiv facial = 13, mandibulă = 4, dinți = 4, coaste/stern = 27, vertebre = 29, centură scapulară = 4, centură pelviană = 14; epifize = 85, diafize = 234, mâini/picioare = 39); sex (feminin: MS = -2; SP = -2); categorie de vârstă (adult tânăr: grosime lamină internă calotă craniană = 1); măsurători (1a = 4,6 mm, 3c = 4,4 mm, 4 = 3,7 mm; cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize tibiale = 70,4 mm); culoare (negru, gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar, crem); temperatură de ardere (400°C-800°C+); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, circular); greutate (total = 860 g: neurocraniu = 77 g, masiv facial = 13 g, mandibulă = 8 g, dinți = 1 g, coaste/stern = 16 g, vertebre = 26 g, centură scapulară = 17 g, centură pelviană = 21 g; epifize = 54 g, diafize = 260 g, mâini/picioare = 29 g, indeterminabile = 338 g); patologii (osteoartroză: osteofite ușor exprimate la nivelul corpurilor vertebrale a două cervicale); caractere epigenetice (foramen zigomatico-facial: unul, larg, pe zigomaticul drept); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 38 g; fragmente de metal = 7 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*, pe alocuri oasele fiind ușor deformate de foc); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci

când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața unui fragment de la nivelul craniului și pe șapte din sectorul postcranian).

M.18. NMI = 2.

M.18 (I.1): stare de reprezentare (individ aproximativ complet); inventar scheletic (632 de fragmente identificabile: neurocraniu = 85, masiv facial = 22, mandibulă = 5, dinți = 14, coaste/stern = 18, vertebre = 23, centură pelviană = 1; epifize = 79, diafize = 332, mâini/picioare = 53); sex (indeterminabil); categorie de vârstă (adult matur: grosime lamină internă calotă craniană = 2-3); măsurători (3c = 4,7 mm, 4 = 3,1 mm; cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize peroneale = 68,0 mm); culoare (gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos); temperatură de ardere (550°C-700°C); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, circular); greutate (total = 1035 g: neurocraniu = 110 g, masiv facial = 22 g, mandibulă = 7 g, dinți = 7 g, coaste/stern = 11 g, vertebre = 16 g, centură pelviană = 3 g; epifize = 33 g, diafize = 434 g, mâini/picioare = 27 g, indeterminabile = 365 g); patologii (osteoartroză: osteofite ușor exprimate la nivelul corpurilor vertebrale a două cervicale); caractere epigenetice (foramen zigomatico-facial: două, largi, pe zigomaticul drept); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (oase de animale = 1 g, fragmente ceramice = 1 g; fragmente de metal = 13 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*, pe alocuri oasele fiind ușor deformate de foc); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (nu au fost constatate).

M.18 (I.2): au fost identificate patru fragmente de la nivelul craniului (pe suprafața cărora au fost observate urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru), opt coroane dentare, un fragment costal și trei fragmente vertebrale ce aparțin unui individ subadult, copil din categoria *infans I* (3,0 ani ± 12 luni: dentiție).

M.19. NMI = 1; stare de reprezentare (individ aproximativ complet); inventar scheletic (337 de fragmente identificabile: neurocraniu = 82, masiv facial = 22, mandibulă = 2, dinți = 9, coaste/stern = 10, vertebre = 16, centură scapulară = 1, centură pelviană = 4; epifize = 61, diafize = 116, mâini/picioare = 14); sex (indeterminabil); categorie de vârstă (adult tânăr: fuziune epifize, grosime lamină internă calotă craniană = 1); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize peroneale = 65,6 mm); culoare (gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos); temperatură de ardere (550°C-700°C); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, circular); greutate (total = 696 g: neurocraniu = 84 g, masiv facial = 22 g, mandibulă = 2 g, dinți = 2 g, coaste/stern = 6 g, vertebre = 8 g, centură scapulară = 2 g, centură pelviană = 5 g; epifize = 26 g, diafize = 120 g, mâini/picioare = 7 g, indeterminabile = 412 g);

patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (decubit dorsal: femurul prezintă pe partea posterioară arderi incomplete, în jur de 400°C, fiind de culoare negru-închis); inventar funerar (oase de animale = 1 g, fragmente ceramice = 30 g; fragmente de sticlă = 1 g, fragmente de metal = 1 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*, pe alocuri oasele fiind moderat deformate de foc); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața a 14 fragmente de la nivelul craniului și pe unul din sectorul postcranian).

M.20. NMI = 1; stare de reprezentare (individ slab reprezentat); inventar scheletic (31 de fragmente identificabile: neurocraniu = 11, dinți = 1, diafize = 19); sex (indeterminabil); categorie de vârstă (copil, *infans I*: dentiție, comparație dimensională); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparține calotei craniene = 20,3 mm); culoare (gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos); temperatură de ardere (550°C-700°C); model de fracturare (așchieri și delaminări); greutate (total = 27 g: neurocraniu = 2 g, dinți = 1 g, diafize = 3 g, indeterminabile = 21 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 1 g); tip de ardere (nu a putut fi stabilit); sunet (nu a putut fi înregistrat); depuneri (nu u fost constatate).

M.21. NMI = 1; stare de reprezentare (individ slab reprezentat); inventar scheletic (94 de fragmente identificabile: neurocraniu = 77, dinți = 4, coaste/stern = 3, epifize = 4, diafize = 84); sex (indeterminabil); categorie de vârstă (copil, *infans I*: comparație dimensională); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize femurale = 39,8 mm); culoare (550°C-700°C); temperatură de ardere (gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos); model de fracturare (transversal, așchieri și delaminări); greutate (total = 133 g: neurocraniu = 26 g, dinți = 1 g, coaste/stern = 1 g, epifize = 1 g, diafize = 48 g, indeterminabile = 56 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (oase de animale = 6 g, fragmente de metal = 1 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*, pe alocuri oasele fiind ușor deformate de foc); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (nu au fost constatate).

M.22. NMI = 1; stare de reprezentare (individ slab reprezentat); inventar scheletic (33 de fragmente identificabile: diafize = 33); sex (indeterminabil); categorie de vârstă (adult: comparație dimensională); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize femurale = 25,5 mm); culoare (negru, gri, gri-deschis, gri-albăstrui); temperatură de ardere (400°C-550°C); model de fracturare (transversal); greutate (total = 49 g: diafize = 26 g, indeterminabile = 23 g); patologii

(neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 3 g); tip de ardere (nu a putut fi stabilit); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (nu au fost constatate).

M.23. NMI = 1; stare de reprezentare (individ aproximativ complet); inventar scheletic (494 de fragmente identificabile: neurocraniu = 74, masiv facial = 8, mandibulă = 7, dinți = 5, coaste/stern = 16, vertebre = 20, centură scapulară = 5, centură pelviană = 8, epifize = 62, diafize = 248, mâini/picioare = 41); sex (feminin: MS = -1); categorie de vârstă (adult tânăr: grosime lamină internă calotă craniană = 1-2); măsurători (1a = 5,7 mm, 3c = 4,6 mm, 4 = 3,2 mm; cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize humerale = 77,5 mm); culoare (gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos); temperatură de ardere (550°C-700°C); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, circular); greutate (total = 1331 g: neurocraniu = 96 g, masiv facial = 12 g, mandibulă = 15 g, dinți = 2 g, coaste/stern = 13 g, vertebre = 26 g, centură scapulară = 13 g, centură pelviană = 26 g, epifize = 70 g, diafize = 538 g, mâini/picioare = 26 g, indeterminabile = 494 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (oase de animale = 12 g, fragmente ceramice = 23 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*, pe alocuri oasele fiind moderat deformate de foc); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața a cinci fragmente de la nivelul craniului și pe unul din sectorul postcranian).

M.24. NMI = 1; stare de reprezentare (individ aproximativ complet); inventar scheletic (593 de fragmente identificabile: neurocraniu = 70, masiv facial = 6, mandibulă = 4, dinți = 13, coaste/stern = 21, vertebre = 27, centură scapulară = 1, centură pelviană = 6; epifize = 99, diafize = 309, mâini/picioare = 37); sex (masculin: EM = +2; MS = +2); categorie de vârstă (adult tânăr: grosime lamină internă calotă craniană = 1-2); măsurători (1a = 6,0 mm, 1b = 7,3 mm, 2 = 6,0 mm, 3c = 4,9 mm; cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize tibiale = 97,8 mm); culoare (gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos); temperatură de ardere (550°C-700°C); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, circular, plus model „ochi de taur"); greutate (total = 1643 g: neurocraniu = 111 g, masiv facial = 10 g, mandibulă = 14 g, dinți = 5 g, coaste/stern = 17 g, vertebre = 50 g, centură scapulară = 1 g, centură pelviană = 17 g; epifize = 104 g, diafize = 548 g, mâini/picioare = 31 g, indeterminabile = 735 g); patologii (osteoartroză: osteofite ușor exprimate la nivelul corpurilor vertebrale a două toracale); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (decubit dorsal: calota craniană, în regiunea occipitală, și tibia, posterior, prezintă arderi

incomplete, în jur de 400°C, fiind de culoare neagră); inventar funerar (fragmente ceramice = 24 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*, pe alocuri oasele fiind puternic deformate de foc); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (cantități reduse de calcar pe diafize).

M.25. NMI = 1; stare de reprezentare (individ aproximativ complet); inventar scheletic (429 de fragmente identificabile: neurocraniu = 63, masiv facial = 7, mandibulă = 4, dinți = 6, coaste/stern = 3, vertebre = 8, centură pelviană = 3; epifize = 31, diafize = 293, mâini/picioare = 11); sex (masculin: caracteristici generale); categorie de vârstă (adult tânăr: grosime lamină internă calotă craniană = 1-2); măsurători (2 = 7,4 mm; cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize femurale = 76,8 mm); culoare (negru, gri, gri-deschis, gri-albăstrui); temperatură de ardere (400°C-550°C); model de fracturare (transversal, așchieri și delaminări, circular); greutate (total = 781 g: neurocraniu = 41 g, masiv facial = 5 g, mandibulă = 2 g, dinți = 2 g, coaste/stern = 1 g, vertebre = 7 g, centură pelviană = 4 g; epifize = 25 g, diafize = 430 g, mâini/picioare = 19 g, indeterminabile = 254 g); patologii (periostită: ușoare manifestări la nivelul diafizelor femurale); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 17 g; fragmente de metal = 1 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața a patru fragmente de la nivelul scheletului postcranian).

M.26. NMI = 1; stare de reprezentare (individ aproximativ complet); inventar scheletic (545 de fragmente identificabile: neurocraniu = 139, masiv facial = 13, mandibulă = 6, dinți = 9, coaste/stern = 8, vertebre = 8, centură scapulară = 1, centură pelviană = 2; epifize = 165, diafize = 155, mâini/picioare = 39); sex (feminin: MS = -2; CN = -2); categorie de vârstă (adult tânăr: grosime lamină internă calotă craniană = 1); măsurători (1a = 5,6 mm, 1b = 6,7 mm, 4 = 3,0 mm; cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize radiale = 63,2 mm); culoare (gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar, crem); temperatură de ardere (550°C-800°C+); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, circular); greutate (total = 904 g: neurocraniu = 106 g, masiv facial = 12 g, mandibulă = 8 g, dinți = 3 g, coaste/stern = 5 g, vertebre = 5 g, centură scapulară = 1 g, centură pelviană = 1 g; epifize = 64 g, diafize = 286 g, mâini/picioare = 26 g, indeterminabile = 387 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (oase de animale = 5 g, fragmente ceramice = 13 g; fragmente de metal = 2 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*, pe alocuri oasele fiind puternic deformate de foc); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite);

depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața a 18 fragmente de la nivelul craniului și pe 10 din sectorul postcranian; cantități reduse de calcar pe diafize).

M.27. NMI = 1; stare de reprezentare (individ aproximativ complet); inventar scheletic (617 de fragmente identificabile: neurocraniu = 90, masiv facial = 15, mandibulă = 6, dinți = 6, coaste/stern = 11, vertebre = 32, centură pelviană = 1; epifize = 102, diafize = 340, mâini/picioare = 14); sex (masculin: PM = +1; CN = +2); categorie de vârstă (adult matur: grosime lamină internă calotă craniană = 2-3); măsurători (2 = 7,0 mm; cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize tibiale = 62,3 mm); culoare (maro-închis, negru, gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar); temperatură de ardere (300^{0}C-800^{0}C+); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, circular); greutate (total =1042 g: neurocraniu = 57 g, masiv facial = 19 g, mandibulă = 6 g, dinți = 2 g, coaste/stern = 5 g, vertebre = 28 g, centură pelviană = 4 g; epifize = 58 g, diafize = 469 g, mâini/picioare = 11 g, indeterminabile = 383 g); patologii (osteoartroză: osteofite ușor exprimate la nivelul unui corp vertebral cervical); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 31 g; fragmente de metal = 6 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*, pe alocuri oasele fiind puternic deformate de foc); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața a 10 fragmente de la nivelul craniului și pe cinci din sectorul postcranian).

M.28. NMI = 1; stare de reprezentare (individ aproximativ complet); inventar scheletic (423 de fragmente identificabile: neurocraniu = 99, masiv facial = 17, dinți = 13, coaste/stern = 7, vertebre = 36, centură scapulară = 2, centură pelviană = 8; epifize = 72, diafize = 151, mâini/picioare = 18); sex (feminin: G = -1; MS = -1; SP = -1); categorie de vârstă (adult tânăr: grosime lamină internă calotă craniană = 1-2); măsurători (1a = 6,4 mm, 3c= 4,2 mm, 4 = 3,4 mm; cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize femurale = 71,6 mm); culoare (gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar, crem); temperatură de ardere (550^{0}C-800^{0}C+); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, circular); greutate (total = 675 g: neurocraniu = 82 g, masiv facial = 15 g, dinți = 2 g, coaste/stern = 2 g, vertebre = 26 g, centură scapulară = 3 g, centură pelviană = 11 g; epifize = 39 g, diafize = 189 g, mâini/picioare = 9 g, indeterminabile = 297 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (decubit dorsal: femurul prezintă pe partea posterioară arderi incomplete, în jur de 400^{0}C, fiind de culoare negru-închis); inventar funerar (fragmente ceramice = 29 g; fragmente de sticlă = 1 g, fragmente de metal = 1 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*, pe alocuri oasele fiind

puternic deformate de foc); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața unui fragment de la nivelul craniului).

M.29. NMI = 1; stare de reprezentare (individ parțial reprezentat); inventar scheletic (135 de fragmente identificabile: neurocraniu = 112, mandibulă = 1, dinți = 8, vertebre = 1, diafize = 13); sex (indeterminabil); categorie de vârstă (copil, *infans I*: dentiție = 3 ani ± 12 luni); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparține calotei craniene = 27,9 mm); culoare (gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos); temperatură de ardere (550^{0}C-700^{0}C); model de fracturare (așchieri și delaminări); greutate (total = 48 g: neurocraniu = 23 g, mandibulă = 1 g, dinți = 1 g, vertebre = 1 g, diafize = 1 g, indeterminabile = 21 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 8 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*, pe alocuri oasele fiind puternic deformate de foc); sunet (nu a putut fi înregistrat); depuneri (nu au fost constatate).

M.30. NMI = 1; stare de reprezentare (individ aproximativ complet); inventar scheletic (334 de fragmente identificabile: neurocraniu = 98, mandibulă = 3, coaste/stern = 5, vertebre = 3, centură scapulară = 1, centură pelviană = 2; epifize = 9, diafize = 209, mâini/picioare = 4); sex (feminin: MS = -1; caracteristici generale); categorie de vârstă (adult matur: grosime lamină internă calotă craniană = 2); măsurători (2 = 6,1 mm, 3c= 4,5 mm, 4 = 3,4 mm; cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize femurale = 55,5 mm); culoare (maro, maro-închis, negru, gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar); temperatură de ardere (300^{0}C-800^{0}C+); model de fracturare (transversal, așchieri și delaminări); greutate (total = 482 g: neurocraniu = 57 g, mandibulă = 2 g, coaste/stern = 3 g, vertebre = 1 g, centură scapulară = 2 g, centură pelviană = 1 g; epifize = 1 g, diafize = 222 g, mâini/picioare = 2 g, indeterminabile = 191 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 10 g; fragmente de metal = 1 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (nu au fost constatate).

M.31. NMI = 1; stare de reprezentare (individ aproximativ complet); inventar scheletic (498 de fragmente identificabile: neurocraniu = 109, masiv facial = 3, mandibulă = 1, dinți = 3, coaste/stern = 5, vertebre = 3, epifize = 59, diafize = 274, mâini/picioare = 41); sex (indeterminabil); categorie de vârstă (adult tânăr: grosime lamină internă calotă craniană = 1); măsurători (1a = 4,1 mm, 4 = 3,0 mm; cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize femurale = 54,5 mm); culoare (negru, gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar); temperatură de ardere (400^{0}C-800^{0}C+); model de fracturare (transversal, reticular,

așchieri și delaminări, circular); greutate (total = 885 g: neurocraniu = 94 g, masiv facial = 4 g, mandibulă = 1 g, dinți = 1 g, coaste/stern = 2 g, vertebre = 3 g, epifize = 25 g, diafize = 271 g, mâini/picioare = 28 g, indeterminabile = 456 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (oase de animale = 1 g, fragmente ceramice = 4 g; fragmente de sticlă = 1 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*, pe alocuri oasele fiind puternic deformate de foc); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața a 28 de fragmente de la nivelul scheletului postcranian; cantități reduse de calcar pe diafize).

M.33. NMI = 1; stare de reprezentare (individ parțial reprezentat); inventar scheletic (109 fragmente identificabile: neurocraniu = 12, mandibulă = 1, coaste/stern = 1, vertebre = 1, epifize = 16, diafize = 77, mâini/picioare = 1); sex (indeterminabil); categorie de vârstă (adult tânăr: grosime lamină internă calotă craniană = 1); măsurători (1a = 6,2 mm, 2 = 7,5 mm, 3c = 2,5 mm; cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize femurale = 54,0 mm); culoare (negru, gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos); temperatură de ardere (400^0C-700^0C); model de fracturare (transversal, așchieri și delaminări); greutate (total = 161 g: neurocraniu = 10 g, mandibulă = 2 g, coaste/stern = 1 g, vertebre = 1 g, epifize = 8 g, diafize = 99 g, mâini/picioare = 1 g, indeterminabile = 39 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 2 g; fragmente de metal = 1 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața a șapte fragmente de la nivelul scheletului postcranian).

M.35. NMI = 1; stare de reprezentare (individ aproximativ complet); inventar scheletic (514 fragmente identificabile: neurocraniu = 92, masiv facial = 2, mandibulă = 3, dinți = 15, coaste/stern = 1, vertebre = 7, centură pelviană = 3; epifize = 75, diafize = 304, mâini/picioare = 12); sex (feminin: MS = -1; caracteristici generale); categorie de vârstă (adult tânăr: grosime lamină internă calotă craniană = 1); măsurători (1 = 5,8 mm; cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize humerale = 58,3 mm); culoare (gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar, crem); temperatură de ardere (550^0C-800^0C+); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, circular); greutate (total = 1113 g: neurocraniu = 162 g, masiv facial = 4 g, mandibulă = 5 g, dinți = 5 g, coaste/stern = 1 g, vertebre = 6 g, centură pelviană = 4 g; epifize = 53 g, diafize = 433 g, mâini/picioare = 7 g, indeterminabile = 433 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar

(fragmente ceramice = 20 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața a șase fragmente de la nivelul craniului; cantități reduse de calcar pe diafize).

M.36. NMI = 1; stare de reprezentare (individ aproximativ complet); inventar scheletic (373 de fragmente identificabile: neurocraniu = 47, masiv facial = 3, mandibulă = 1, dinți = 6, coaste/stern = 2, vertebre = 7, centură scapulară = 2, centură pelviană = 1; epifize = 15, diafize = 278, mâini/picioare = 11); sex (masculin: MS = +2); categorie de vârstă (adult: comparație dimensională); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize ulnare = 65,2 mm); culoare (negru, gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar, crem); temperatură de ardere (400°C-800°C+); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, circular); greutate (total = 933 g: neurocraniu = 42 g, masiv facial = 7 g, mandibulă = 2 g, dinți = 3 g, coaste/stern = 1 g, vertebre = 7 g, centură scapulară = 5 g, centură pelviană = 4 g; epifize = 37 g, diafize = 324 g, mâini/picioare = 9 g, indeterminabile = 492 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 29 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*, pe alocuri oasele fiind puternic deformate de foc); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața unui fragment de la nivelul craniului și pe șapte din sectorul postcranian).

M.37. NMI = 1; stare de reprezentare (individ slab reprezentat); inventar scheletic (trei fragmente identificabile: neurocraniu = 2, diafize = 1); sex (indeterminabil); categorie de vârstă (copil, *infans I*: comparație dimensională); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize femurale = 12,8 mm); culoare (gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar); temperatură de ardere (550°C-800°C+); model de fracturare (reticular, așchieri și delaminări); greutate (total = 3 g: neurocraniu = 1 g, diafize = 1 g, indeterminabile = 1 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 1 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*); sunet (nu a putut fi înregistrat); depuneri (nu au fost constatate).

M.38. NMI = 1; stare de reprezentare (individ aproximativ complet); inventar scheletic (406 fragmente identificabile: neurocraniu = 70, masiv facial = 6, mandibulă = 2, dinți = 5, coaste/stern = 9, vertebre = 21, centură scapulară = 2, centură pelviană = 12; epifize = 74, diafize = 184, mâini/picioare = 21); sex (feminin: MS = -2; ȘS = -2); categorie de vârstă (adult matur: grosime lamină internă calotă cranianã = 2-3); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparține unui coxal = 64,3 mm); culoare (gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos,

mat-cretos, alb-murdar, crem); temperatură de ardere (550°C-800°C+); model de fracturare (transversal, reticular, aşchieri şi delaminări, circular); greutate (total = 743 g: neurocraniu = 79 g, masiv facial = 7 g, mandibulă = 4 g, dinţi = 2 g, coaste/stern = 5 g, vertebre = 27 g, centură scapulară = 6 g, centură pelviană = 56 g; epifize = 52 g, diafize = 255 g, mâini/picioare = 14 g, indeterminabile = 236 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziţie pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 14 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*, pe alocuri oasele fiind moderat deformate de foc); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roşie – oxid de fier sau ocru – pe suprafaţa a şase fragmente de la nivelul craniului şi pe două din sectorul postcranian).

M.39. NMI = 1; stare de reprezentare (individ parţial reprezentat); inventar scheletic (391 de fragmente identificabile: neurocraniu = 96, mandibulă = 4, dinţi = 12, coaste/stern = 2; vertebre = 1, centură scapulară = 1, epifize = 30, diafize = 242, mâini/picioare = 3); sex (feminin: MS = -1); categorie de vârstă (adult: comparaţie dimensională); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparţine unei diafize tibiale = 81,5 mm); culoare (gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar); temperatură de ardere (550°C-800°C+); model de fracturare (transversal, reticular, aşchieri şi delaminări, circular); greutate (total = 577 g: neurocraniu = 73 g, mandibulă = 4 g, dinţi = 2 g, coaste/stern = 1 g; vertebre = 1 g, centură scapulară = 4 g, epifize = 7 g, diafize = 250 g, mâini/picioare = 4 g, indeterminabile = 231 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziţie pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 7 g; fragmente de sticlă = 1 g, fragmente de metal = 1 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*, pe alocuri oasele fiind moderat deformate de foc); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roşie – oxid de fier sau ocru – pe suprafaţa a nouă fragmente de la nivelul craniului şi pe unul din sectorul postcranian).

M.40. NMI = 2.

M.40 (I.1): stare de reprezentare (individ parţial reprezentat); inventar scheletic (171 de fragmente identificabile: neurocraniu = 88, mandibulă = 1, coaste/stern = 3, epifize = 12, diafize = 67); sex (indeterminabil); categorie de vârstă (adult bătrân: grosime lamină internă calotă craniană = 4); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparţine unei diafize a unui os lung, probabil femur = 43,5 mm); culoare (gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar); temperatură de ardere (550°C-800°C+); model de fracturare (transversal, aşchieri şi delaminări); greutate (total = 348 g: neurocraniu = 101 g, mandibulă = 4 g, coaste/stern = 1 g, epifize = 7 g, diafize = 55 g, indeterminabile = 180 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziţie pe rug (nu a putut

fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 16 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața a opt fragmente de la nivelul craniului și pe cinci din sectorul postcranian).

M.40 (I.2): au fost identificate patru fragmente de la nivelul craniului și 12 de la nivelul segmentului postcranian ce aparțin unui individ subadult, din categoria *fœtus/infant* (perinatal: comparație dimensională).

M.41. NMI = 1; stare de reprezentare (individ aproximativ complet); inventar scheletic (670 de fragmente identificabile: neurocraniu = 143, masiv facial = 4, mandibulă = 5, dinți = 7, coaste/stern = 1, vertebre = 3, centură scapulară = 1, centură pelviană = 2; epifize = 67, diafize = 418, mâini/picioare = 19); sex (masculin: MS = +1; ȘS = +1); categorie de vârstă (adult tânăr: grosime lamină internă calotă craniană = 1); măsurători (2 = 6,6 mm; cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize femurale = 71,0 mm); culoare (maro-închis, negru, gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar); temperatură de ardere (300°C-800°C+); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, circular); greutate (total = 808 g: neurocraniu = 66 g, masiv facial = 2 g, mandibulă = 4 g, dinți = 4 g, coaste/stern = 1 g, vertebre = 1 g, centură scapulară = 2 g, centură pelviană = 4 g; epifize = 30 g, diafize = 351 g, mâini/picioare = 11 g, indeterminabile = 332 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 2 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața a 17 fragmente de la nivelul craniului și pe unul din sectorul postcranian).

M.42. NMI = 1; stare de reprezentare (individ slab reprezentat); inventar scheletic (52 de fragmente identificabile: neurocraniu = 41, dinți = 3, coaste/stern = 2, vertebre = 1, diafize = 5); sex (indeterminabil); categorie de vârstă (copil, *infans I*: dentiție = 3-4 ani ± 12 luni); măsurători (cel mai mare fragment osos identificat aparține calotei craniene = 16,1 mm); culoare (gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos); temperatură de ardere (550°C-700°C); model de fracturare (transversal, așchieri și delaminări); greutate (total = 18 g: neurocraniu = 3 g, dinți = 1 g, coaste/stern = 1 g, vertebre = 1 g, diafize = 1 g, indeterminabile = 11 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 5 g); tip de ardere (nu a putut fi stabilit); sunet (nu a putut fi înregistrat); depuneri (nu au fost constatate).

M.43A. NMI = 1; stare de reprezentare (individ aproximativ complet); inventar scheletic (571 de fragmente identificabile: neurocraniu = 90, masiv

facial = 4, mandibulă = 1, dinți = 6, coaste/stern = 12, vertebre = 13, centură scapulară = 4, centură pelviană = 6; epifize = 86, diafize = 332, mâini/picioare = 17); sex (masculin: caracteristici generale); categorie de vârstă (adult tânăr: grosime lamină internă calotă craniană = 1); măsurători (1a = 7,6 mm; 1b = 14,9 mm; cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize humerale = 49,3 mm); culoare (maro-închis, negru, gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos); temperatură de ardere (400°C-700°C); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, circular); greutate (total = 1481 g: neurocraniu = 82 g, masiv facial = 5 g, mandibulă = 2 g, dinți = 3 g, coaste/stern = 9 g, vertebre = 17 g, centură scapulară = 9 g, centură pelviană = 15 g; epifize = 55 g, diafize = 351 g, mâini/picioare = 10 g, indeterminabile = 923 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 46 g; fragmente de sticlă = 7 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața a două fragmente de la nivelul scheletului postcranian).

M.43B. NMI = 1; stare de reprezentare (individ aproximativ complet); inventar scheletic (474 de fragmente identificabile: neurocraniu = 104, masiv facial = 3, mandibulă = 1, dinți = 5, coaste/stern = 10, vertebre = 8, centură scapulară = 2, centură pelviană = 5; epifize = 82, diafize = 243, mâini/picioare = 11); sex (indeterminabil); categorie de vârstă (adult matur: grosime lamină internă calotă craniană = 2); măsurători (2 = 7,8 mm; cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize femurale = 50,3 mm); culoare (negru, gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar); temperatură de ardere (400°C-800°C+); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, linie de ardere, circular); greutate (total = 1186 g: neurocraniu = 50 g, masiv facial = 5 g, mandibulă = 3 g, dinți = 2 g, coaste/stern = 6 g, vertebre = 13 g, centură scapulară = 4 g, centură pelviană = 16 g; epifize = 50 g, diafize = 355 g, mâini/picioare = 10 g, indeterminabile = 672 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (fragmente ceramice = 35 g; fragmente de metal = 1 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața a 17 fragmente de la nivelul craniului și pe patru din sectorul postcranian).

M.44. NMI = 2.

M.44 (I.1, I.2): stare de reprezentare (indivizi aproximativ compleți); inventar scheletic (1059 de fragmente identificabile: neurocraniu = 200, masiv facial = 14, mandibulă = 14, dinți = 11, coaste/stern = 88, vertebre = 62, centură scapulară = 5, centură pelviană = 26; epifize = 75, diafize = 494, mâini/picioare = 70); sex (masculin:

MS = +1; feminin: MS = -1); categorie de vârstă (adult tânăr: grosime lamină internă calotă craniană = 1; adult: comparație dimensională); măsurători (3c = 4,7 mm; cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize humerale = 81,9 mm); culoare (gri, gri-deschis, gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar, crem, maroniu, cenușiu, roșcat); temperatură de ardere (550°C-800°C+); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, circular, plus model „ochi de taur"); greutate (total = 3241 g: neurocraniu = 278 g, masiv facial = 20 g, mandibulă = 30 g, dinți = 7 g, coaste/stern = 88 g, vertebre = 82 g, centură scapulară = 18 g, centură pelviană = 62 g; epifize = 212 g, diafize = 1138 g, mâini/picioare = 52 g, indeterminabile = 1254 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (oase de animale = 7 g, fragmente ceramice = 26 g; fragmente de sticlă = 2 g, fragmente de metal = 5 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*, pe alocuri oasele fiind puternic deformate de foc); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața a nouă fragmente de la nivelul craniului și pe 27 din sectorul postcranian).

M.45. NMI = 2.

M.45 (I.1): stare de reprezentare (individ aproximativ complet); inventar scheletic (772 de fragmente identificabile: neurocraniu = 212, masiv facial = 16, mandibulă = 11, dinți = 17, coaste/stern = 50, vertebre = 19, centură scapulară = 1, centură pelviană = 22; epifize = 92, diafize = 235, mâini/picioare = 97); sex (feminin: MS = -2); categorie de vârstă (adult matur: grosime lamină internă calotă craniană = 3); măsurători (1a = 5,6 mm; cel mai mare fragment osos identificat aparține unei diafize femurale = 83,5 mm); culoare (gri-albăstrui, alb-lăptos, mat-cretos, alb-murdar, crem); temperatură de ardere (550°C-800°C+); model de fracturare (transversal, reticular, așchieri și delaminări, circular plus model „ochi de taur"); greutate (total = 1296 g: neurocraniu = 199 g, masiv facial = 21 g, mandibulă = 18 g, dinți = 5 g, coaste/stern = 31 g, vertebre = 18 g, centură scapulară = 2 g, centură pelviană = 43 g; epifize = 60 g, diafize = 456 g, mâini/picioare = 35 g, indeterminabile = 408 g); patologii (neobservabile); caractere epigenetice (neobservabile); poziție pe rug (nu a putut fi stabilită); inventar funerar (oase de animale = 11 g, fragmente ceramice = 85 g; fragmente de sticlă = 1 g, fragmente de metal = 4 g); tip de ardere (schelet incinerat în stare *verde*); sunet (fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite); depuneri (urme ale unui pigment de culoare roșie – oxid de fier sau ocru – pe suprafața a 35 fragmente de la nivelul craniului și pe 47 din sectorul postcranian; cantități reduse de calcar pe diafize).

M.45 (I.2): au fost identificate patru coroane dentare ce aparțin unui individ subadult, copil din categoria *infans I* (5,0 ani ± 16 luni: dentiție).

Discuții și concluzii

Materialul osteologic uman descoperit în necropola de incinerație medievală timpurie (secolele VIII-X) de la Brăila *Cartier Brăilița* provine din 45 de morminte, în care au fost identificate 46 de urne (mormântul M.43 conținea două urne, notate M.43A și M.43B). Din punct de vedere antropologic au fost analizate resturi scheletice din 43 de complexe funerare (44 de urne, inclusiv M.43A și M.43B). Din analiza noastră, din motive obiective, lipsesc resturile de cremație din M.9, M.32 și M.34; în schimb, au fost analizate cele dintr-un mormânt (notat M.0) marcat ca fiind *passim*[4]. Majoritatea urnelor conțin resturi scheletice ce aparțin unui singur individ (90,9 %); din patru urne (M.18, M.40, M.44, M.45), au fost recuperate resturi de cremație de la câte doi indivizi (9,1 %, **Fig. 4**). Așadar, numărul total al indivizilor analizați este de 48.

În ceea ce privește starea de reprezentare a materialului scheletic (**Fig. 5**), aproape jumătate dintre indivizii analizați sunt reprezentați aproximativ complet (23 – 47,9%). Aceștia sunt secondați de indivizii slab reprezentați (14 – 29,2%), iar cei mai puțin identificați sunt cei parțial reprezentați (11 – 22,9%).

Există mai mulți factori care influențează cantitatea de oase de incinerație prezente într-o urnă funerară. Un prim element este reprezentat de foc (principalul agent tafonomic), a cărui intensitate, cu cât este mai ridicată, cu atât mai mult poate duce la scăderea drastică a procentului de oase, prin pierderi cauzate de distrugerea iremediabilă a acestora. Focului i se adaugă o serie de factori legați de manipularea *postmortem* a oaselor. Printre aceștia amintim modul (grija față de defuncți a membrilor respectivelor comunități) în care oasele sunt prelevate de pe rugul funerar: selectiv, parțial sau în totalitate. Tamisarea oaselor (la sec și sub jet de apă) și abraziunea acestora (expuneri, depuneri și lovituri repetate pe suprafața oaselor) se constituie și ele în agenți perturbatori ai integrității osoase.

Această stare de fapt se reflectă și în greutatea totală a resturilor de cremație din urne (**Fig. 6**). Tocmai de aceea, principalul argument în încadrarea unui individ (aproximativ complet, parțial sau slab reprezentat) l-a constituit prezența resturilor incinerate în diferite sectoare ale scheletului, nu greutatea totală a osemintelor.

Cântărirea resturilor osteologice este o operație benefică numai atunci când cunoaștem cu exactitate că au fost prelevate aproximativ toate oasele de pe rug. Astfel, prin această metodă putem stabili atât sexul unui individ (valorile sunt diferite între cele două sexe), cât și numărul minim de indivizi, acolo unde avem de a face cu resturi cremate amestecate.

[4] În viitorul apropiat, împreună cu colectivul de cercetare a sitului Brăila *Brăilița*, intenționăm să valorificăm rezultatele obținute până în prezent, sub forma unei monografii. Acestora li se vor adauga și cele provenite din cercetările viitoare care vor fi întreprinse în cadrul necropolei, moment în care catalogul va fi întregit cu resturile cinerare lipsă.

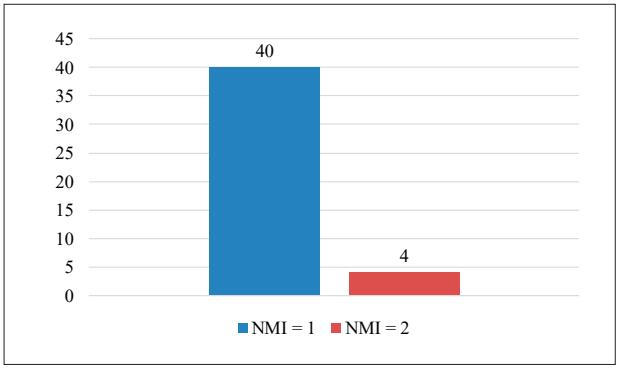

Fig. 4. Distribuția NMI în cadrul urnelor funerare cercetate
Fig. 4. MNI distribution in the investigated funeral urns

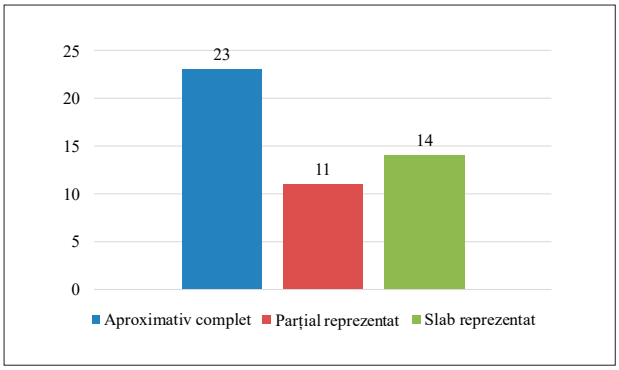

Fig. 5. Starea de reprezentare a materialului scheletic
Fig. 5. The representation state of the skeletal material

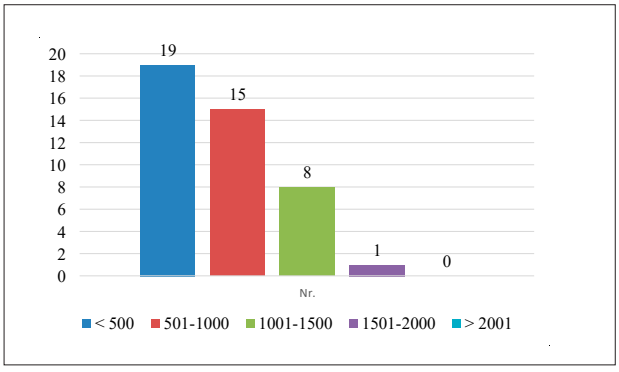

Fig. 6. Numărul de indivizi în funcție de greutatea totală a resturilor cinerare
Fig. 6. The number of individuals according to the total weight of the cremation remains

Conform unui studiu (Warren, Mapples 1997, p. 417), în care au fost analizați 100 de indivizi, înainte și după cremație, valorile postcremație ale indivizilor de sex masculin se situau undeva în jurul valorii de 2750 g, iar cele ale indivizilor de sex feminin, în jur de 1887 g. Un alt studiu (Bass, Jantz 2004, p. 1) a evidențiat valori postcremație mai ridicate, atât în cazul bărbaților (3380 g), cât și în cel al femeilor (2350 g). Valorile obținute prin cântărirea oaselor de incinerație de la Brăila *Brăilița* nu depășesc decât într-un singur caz 1500 de grame (cu excepția lui M.44, care cântărește 3241 g, în schimb aici avem de a face cu doi indivizi). Acest lucru nu înseamnă că în populația analizată nu întâlnim indivizi de sex masculin; greutatea redusă a resturilor scheletice din fiecare urnă ține, cu siguranță, de o serie de manipulări *postmortem*, amintite mai înainte.

Sexul indivizilor (**Fig. 7**) a putut fi apreciat pentru aproximativ jumătate din numărul celor analizați (23 de cazuri, 47,9%). Au fost identificați 14 indivizi de sex feminin (29,20%) și nouă de sex masculin (18,80%). În cele mai multe situații, sexul nu a putut fi determinat (25 – 52,1%). Valoarea calculată a raportului *sex ratio* (numărul de indivizi de sex masculin pentru fiecare individ de sex feminin dintr-o populație) este subunitară (0,64).

În prezentul studiu, determinarea sexului s-a făcut aproape exclusiv pe baza caracteristicilor morfologice discriminante, în special cele de la nivelul craniului și coxalelor. Facem precizarea că pentru aproximativ jumătate dintre indivizii adulți analizați (16 – 48,5%), diagnosticul diferențial s-a realizat pe baza marginii supraorbitare. Celelalte structuri craniene sau cele de la nivelul coxalelor nu s-au pretat la fel de bine unor observații.

Greutatea resturilor calcinate nu a fost utilizată în determinarea sexului (din motivele anterior precizate), iar măsurătorile prelevate în punctele de interes au avut doar un caracter auxiliar, nu unul de substituție al metodelor clasice de determinare a sexului. Cauzele care au făcut ca măsurătorile să nu fie considerate factor discriminant sunt multiple. Una dintre acestea o constituie puținele studii (care să servească drept comparație) efectuate pe populații din palierul cronologic al secolelor VIII-X p. Chr. Un alt aspect îl constituie faptul că, de multe ori, asupra localizării cu exactitate a fragmentului măsurat planează unele suspiciuni. Nu în ultimul rând, anumite caracteristici craniene (grosimea peretelui cranian) sau postcraniene (grosimea corticală a oaselor lungi) pot prezenta o variabilitate crescută în cadrul celor două sexe. Creșterea în grosime a craniului este corelată cu înaintarea în vârstă, în timp ce structura (grosimea) oaselor lungi este puternic influențată de factori biomecanici (Holck 2008, p. 51).

Tabloul demografic nu poate fi complet fără informațiile obținute în urma estimării vârstei la deces. Pentru aprecierea acestui parametru, am utilizat, cel mai adesea, o metodă de estimare specifică oaselor de incinerație, bazată pe grosimea

laminei interne a calotei craniene (**Fig. 9-10**). Circa o treime dintre indivizii analizați sunt subadulți (15 – 31,3%), iar restul, adulți (33 – 68,8%) (**Fig. 8**).

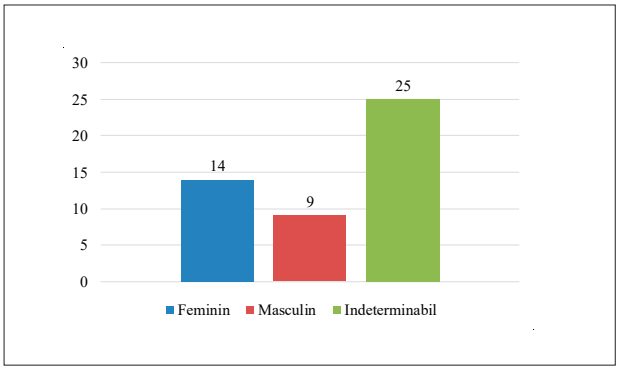

Fig. 7. Distribuția indivizilor pe grupe de sex
Fig. 7. Distribution of individuals by sex groups

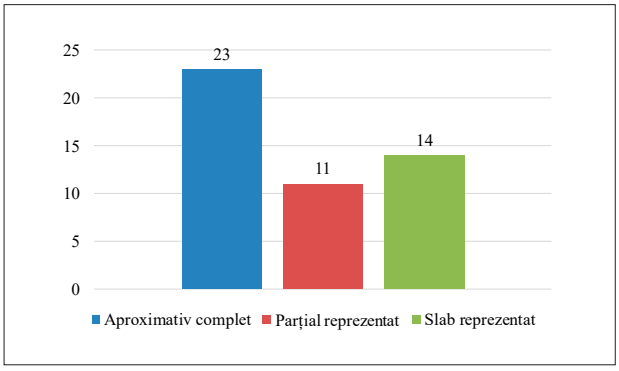

Fig. 8. Distribuția indivizilor pe grupe de vârstă
Fig. 8. Distribution of individuals by age groups

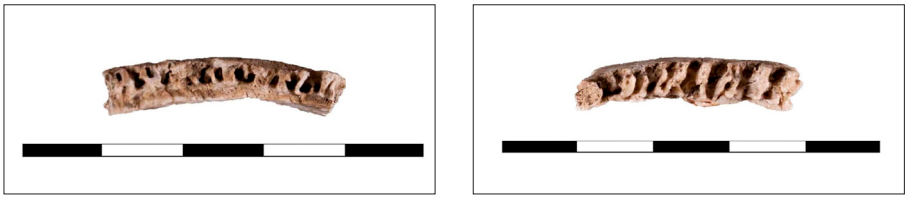

Fig. 9-10. Estimarea vârstei la deces pe baza grosimii laminei interne a calotei craniene: grad 1, adult tânăr (stânga) și grade 2-3, adult matur (dreapta)
Fig. 9-10. Age of death estimation based on the thickness of the inner lamina of the calvaria: grade 1, young adult (left) and grades 2-3, mature adult (right)

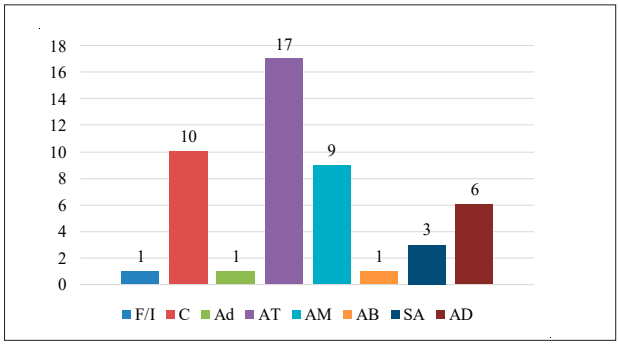

Fig. 11. Profilul general al mortalității indivizilor de la Brăila *Brăilița*
Fig. 11. General profile of the mortality of individuals from Brăila *Brăilița*

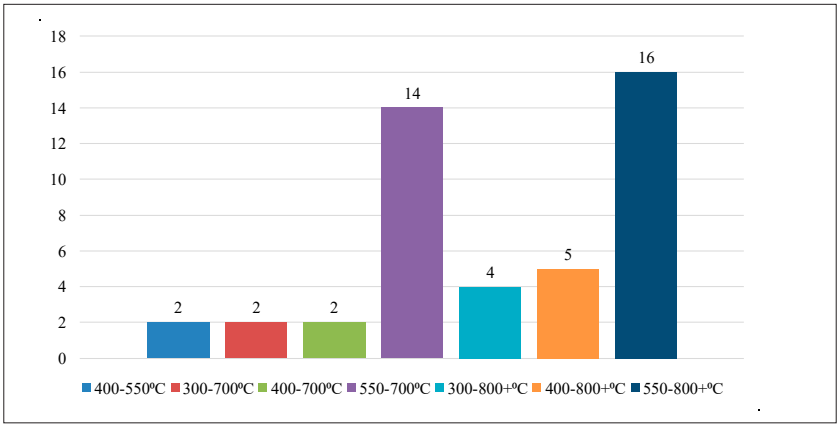

Fig. 12. Gradele generale de combustie pentru materialul osteologic analizat
Fig. 12. General combustion degrees for the osteologically analyzed material

Distribuția deceselor pe grupe de vârstă ne indică, în cadrul subadulților, o frecvență ridicată a acestora la copii (10 – 20,8%). În câte un caz (2,1%), au fost înregistrate decese la un individ perinatal și la un adolescent. Din lotul adulților, cele mai numeroase decese apar la adulții tineri (17 – 35,4%), apoi la cei maturi (9 – 18,8%) și, într-un singur caz (2,1%), la un adult bătrân. În nouă cazuri (18,8%), indivizii nu au putut fi încadrați cu precizie într-una dintre clasele vârstă (trei subadulți și șase adulți) (**Fig. 11**). Putem presupune că ne aflăm în fața unui profil al mortalității tipic pentru un cimitir atrițional, cu mențiunea că ar fi trebuit să înregistrăm o rocadă a raportului deceselor survenite la clasele de vârstă adult tânăr-adult matur.

Temperatura de combustie a resturilor osteologice (**Fig. 12**) este, în general, foarte ridicată, cu două excepții, situate la valori de 400^{0}C-550^{0}C (4,4%), resturile de

Fig. 13. Fragment osos ars la maro, maro-închis, negru (grad II, cca. 300°C-400°C)
Fig. 13. Bone fragment burnt to brown, dark brown, black (grade II, approx. 300°C-400°C)

Fig. 14. Fragment osos ars la gri, gri-deschis, gri-albăstrui (grad III, cca. 550°C)
Fig. 14. Bone fragment burnt to gray, light gray, bluish-gray (grade III, approx. 550°C)

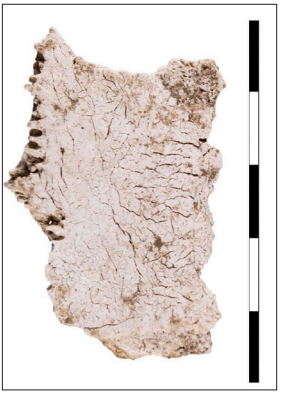

Fig. 15. Fragment osos ars la alb-lăptos, mat-cretos (grad IV, cca. 650°C-700°C)
Fig. 15. Bone fragment burnt to milky white, matte-chalky (grade IV, approx. 650°C-700°C)

Fig. 16-17. Fragmente osoase arse la alb-murdar, crem (grad V, peste 800°C)
Fig. 16-17. Bone fragments burnt to dirty white, cream (grade V, over 800°C)

cremație atingând valori minime de 550°C și maxime în jur de 700°C (18 indivizi – 40,0% din cazuri) sau chiar mai ridicate, de peste 800°C (25 – 55,6%) (**Fig. 13-17**).

Așadar, combustia a avut loc mai rar în atmosferă reducătoare, anoxică, în foc mocnit (conform gamei de culori ce oscilează între negru, brun și vinețiu) și mai des la temperaturi ridicate, situație în care oasele au fost expuse perioade mai lungi de timp, dovadă fiind culoarea albă (cu nuanțe de cenușiu, albăstrui sau crem) a acestora.

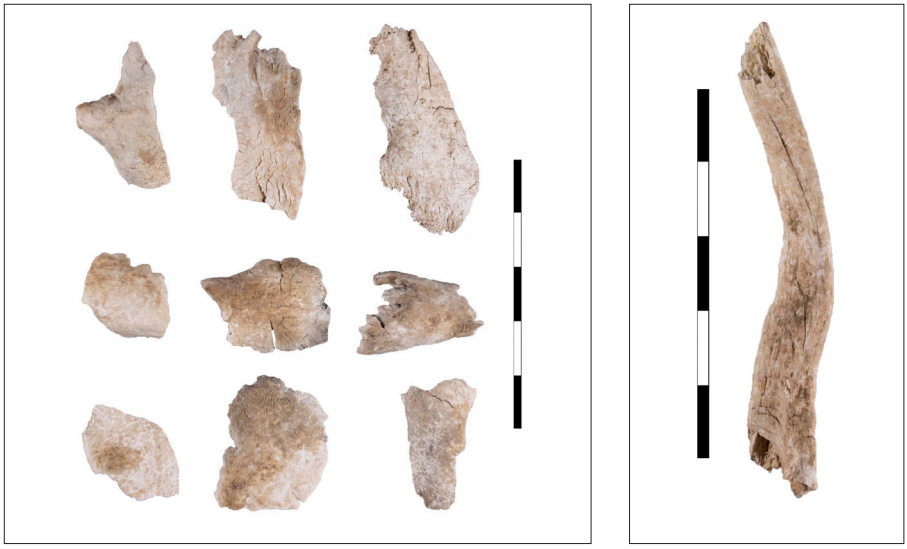

Fig. 18-19. Deformări osoase craniene (stânga) și postcraniene (dreapta)
Fig. 18-19. Cranial (left) and postcranial (right) bone deformities

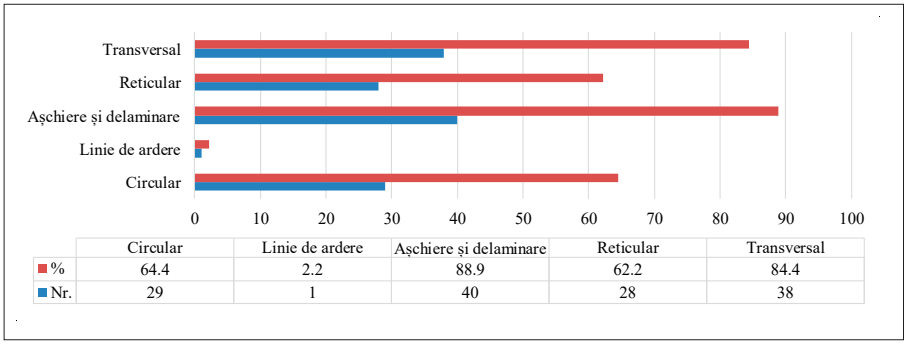
Urmărirea temperaturii generale de ardere a scheletului, combinată cu o serie de diferențe în ceea ce privește temperatura fiecărui segment scheletic în parte, a condus la observația conform căreia, în trei cazuri (6,3%), poziția defunctului pe rugul funerar era în decubit dorsal.

Oasele sunt, în general, foarte fragmentare, atât din cauza factorilor naturali (focul puternic), cât și celor antropici (manipulări *postmortem*). Gradul de fragmentaritate este foarte ridicat, majoritatea oaselor fiind de mici dimensiuni (1-3 cm); mai rar au fost identificate fragmente scheletice de dimensiuni mai mari (3-5 cm). De asemenea, diferitele segmente ale corpului (cranian și postcranian) sunt mai mult sau mai puțin afectate de foc, oasele fiind ușor deformate (3 indivizi – 6,7%), moderat deformate (7 – 15,6%) sau puternic deformate (8 – 17,8%) (**Fig. 18-19**).

Observarea modelelor de fracturare (**Fig. 20**) reprezintă o sursă importantă de informații în ceea ce privește ritualul funerar.

Dintre principalele modele de fracturare/fisurare, cel mai adesea întâlnit este acela al așchierilor și delaminărilor (la 40 de indivizi – 88,9%). Aceste morfologii sunt frecvent vizibile la nivelul craniului neural, exprimate prin separarea laminelor interne și externe (**Fig. 21-22**), dar și în ariile epifizelor și articulațiilor costo-condrale.

Un alt model frecvent întâlnit este cel al fisurilor transversale, care au un traiect perpendicular față de fisurile longitudinale și care este foarte similar sau poate include modelul *step* (Symes *et alii* 2015, p. 46). Fisurile transversale au fost observate în special pe diafizele oasele lungi (38 – 84,4%, **Fig. 23**).

	Circular	Linie de ardere	Aşchiere şi delaminare	Reticular	Transversal
%	64.4	2.2	88.9	62.2	84.4
Nr.	29	1	40	28	38

Fig. 20. Modele de fracturare evidențiate la indivizii analizați
Fig. 20. Fracture patterns highlighted in the analyzed individuals

Fig. 21-22. Aşchieri şi delaminări la nivelul calvariei
Fig. 21-22. Splintering and delamination at the cranial bones

Fig. 23. Fisuri transversale pe diafizele unui femur (stânga) și humerus (dreapta)
Fig. 23. Transverse fractures on the diaphyses of a femur (left) and humerus (right)

Fig. 24-26. Fracturi circulare, inclusiv model „ochi de taur"
Fig. 24-26. Curved fractures, including "bulls-eye pattern"

Un model spectaculos de fisurare îl reprezintă cel al fracturilor circulare (29 – 64,4%, **Fig. 24-26**). Acestea se manifestă cel mai des sub forma unor inele concentrice și sunt localizate în special la nivelul unor țesuturi mai dense (de contracție musculară), cum ar fi regiunea cotului sau cea poplitee. O exprimare mai avansată a acestui tip de fracturare îl reprezintă modelul „ochi de taur", întâlnit în trei cazuri (6,7%, **Fig. 25-26**).

La peste jumătate dintre indivizi (28 – 62,2%) au fost observate și fracturi reticulare sau dendritice, specifice mai ales calotei craniene (**Fig. 27**) și epifizelor oaselor lungi (**Fig. 28**).

Un ultim aspect morfologic indus de foc îl reprezintă liniile de ardere, surprinse într-un singur caz (2,2%). Liniile de ardere fac separația între un os ars și același os, nears (sau ars la o temperatură mai mică, cum este în cazul nostru).

Lipsesc fisurile longitudinale și cele de tip *step* (care fac legătura între două linii de fractură longitudinale) și care, așa cum am precizat, sunt mai greu de delimitat între fracturile transversale.

Sub aspect morfoscopic, adesea fragmentele osoase sunt scorojite, cu periostul puternic afectat de acțiunea focului. Aceste morfologii, la care se adaugă crăpături și fisuri transversale ale oaselor, sugerează faptul că momentul combustiei s-a produs curând după moartea individului, când oasele erau acoperite cu carne (mușchi și tegumente). Toate aceste caracteristici definesc o combustie realizată exclusiv *în stare verde* (*la verde*, *în crud*, proaspăt) (Ubelaker 1980 *apud*. Baby 1954, p. 35; Binford 1963; Ubelaker 1980, p. 36).

Fig. 27-28. Fracturi reticulare la nivelul calotei craniene (stânga) și epifizelor și diafizelor oaselor lungi (dreapta)
Fig. 27-28. Reticular (patina) fractures on the cranial bones (left) and on the epiphyses and diaphyses of the long bones (right)

De asemenea, în majoritatea cazurilor analizate (38 – 84,4%) fragmentele diafizare emit sunet metalic atunci când sunt ciocnite, iar în șapte cazuri (15,6%) sunetul nu a putut fi înregistrat.

Morfologia generală a resturilor osteologice este completată cu prezența, pe alocuri, a unui pigment de culoare roșie (probabil oxid de fier sau ocru), care apare la puțin peste jumătate dintre indivizii analizați (27 – 56,3%), atât la nivelul craniului (21 – 43,8%), cât și în segmentul postcefalic (22 – 45,8%). La șase dintre indivizi (12,5%) au fost constatate și modificări tafonomice evidențiate prin prezența unor ușoare depuneri de calcar pe suprafața oaselor, rezultat al acumulărilor din mediul ambiant (ploi, inundații etc).

La șapte dintre indivizii de la Brăila *Brăilița*, au fost observate și o serie de aspecte patologice dentare și osoase. Deoarece nu au putut fi identificate decât puține manifestări, ne vom rezuma doar să le menționăm: leziuni carioase (la un individ), osteoartroză (la cinci indivizi) și periostită (la un individ). De asemenea, la trei indivizi, la nivelul craniului au fost observate și înregistrate unele caractere epigenetice: oase wormiene și foramene zigomatico-faciale.

Uneori, resturile osoase umane sunt însoțite și de fragmente de altă natură, care s-ar putea constitui în elemente de ofrandă, de ritual funerar. Acestea pot oferi informații prețioase în legătură cu un posibil tratament preferențial pentru unul

dintre cele două sexe. Astfel, în conținutul urnelor funerare au fost identificate fragmente osteologice de natură animală (12 cazuri – 27,3%), fragmente ceramice (40 – 90,9%), fragmente de sticlă (9 – 20,5%) și fragmente de metal (19 – 43,2%).

Întreg spațiul carpato-dunărean cuprins în perioada secolelor VII-IX este caracterizat, din punct de vedere al ritului de înmormântare, atât prin prezența cimitirelor de inhumație (majoritare) și incinerație, cât și printr-o serie de necropole birituale. Deși mai puține la număr, până în prezent de o atenție deosebită au beneficiat necropolele birituale, unele dintre acestea fiind cercetate integral: Izvoru (cca. 500 morminte), Păuleasca (252 morminte), Obârșia Nouă (148 morminte), Ocna Sibiului (136 morminte), Brateiu (244 morminte), Gușterița (80 morminte) sau Berghiu (peste 200 morminte) (Pascu, Theodorescu 2001, p. 85). În acest context, prezența unei necropole de incinerație în nord-estul Câmpiei Române, pe terasa înaltă de pe malul stâng al Dunării, atent cercetată și bine documentată, nu poate constitui decât un real câștig pentru studierea culturii Dridu, precum și a problemei istorice a secolelor precreștine.

Mulțumiri

Dorim să mulțumim și pe această cale Dlui. Dr. Stănică Pandrea (Muzeul Brăilei „Carol I") pentru informațiile arheologice pe care ni le-a pus la dispoziție în vederea realizării acestui studiu.

Ne exprimăm recunoștința față de Dl. Cătălin Nicolae (Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București), pentru ajutorul necondiționat oferit la efectuarea fotografiilor.

Nu în ultimul rând, mulțumim Dnei. Dr. Angela Simalcsik (Centrul de Cercetări Antropologice „Olga Necrasov", Filiala Iași, Academia Română) și Dlui. Dr. Mihai Constantinescu (Institutul de Antropologie „Francisc I. Rainer", București, Academia Română), pentru literatura antropologică și sfaturile oferite pentru realizarea acestui studiu.

Bibliografie

Acsádi, Nemeskéri 1970: G. Acsádi, J. Nemeskéri, *History of human life span and mortality*, Académiai Kiadó, Budapest, 1970.

Abrahams *et alii* 1999: P. H. Abrahams, R. T. Hutchings, S. C. Marks Jr., *Atlas de anatomie a omului*, ediția a IV-a, All Educational, București, 1999.

Aufderheide, Rodriguez-Martin 1998: A. C. Aufderheide, C. Rodriguez-Martin, *The Cambridge encyclopedia of human paleopathology*, Cambridge University Press, Cambridge, 1998.

Baby 1954: R. S. Baby, *Papers in archaeology: Hopewell cremation practices*, Papers in archaeology, 1, The Ohio Historical Society, Columbus, Ohio, 1954.

Bass, Jantz 2004: W. Bass, R. Jantz, *Cremation weights in East Tennessee*, Journal of Forensic Sciences, 49, 5, 2004, p. 1-4.

Binford 1954: L. R. Binford, *An analysis of cremations from three Michigan sites*, Wisconsin Archaeologist, 44, 1954, p. 98-110.

Brooks, Suchey 1990: S. Brooks, J. M. Suchey, *Skeletal age determination based on the os pubis: a comparison of the Acsádi-Nemeskéri and Suchey-Brooks methods*, Human Evolution, 5, 3, 1990, p. 227-238.

Buikstra, Ubelaker 1994: J. E. Buikstra, D. H. Ubelaker (eds.), *Standards for data collection from human skeletal remains*, Arkansas Archaeological Survey Research, Series No. 44, Fayetteville, Arkansas, 1994.

Holck 1997/2008: P. Holck, *Cremated bones. A medical-anthropological study of an archaeological material of cremation burials*, 3rd edition, Anatomical Institute, University of Oslo, 1997-2008.

Mann *et alii* 2016: R. W. Mann, D. R. Hunt, S. Lozanoff, *Photographic regional atlas of non-metric traits and anatomical variants in the human skeleton*, Springfield, Illinois, 2016.

Ortner 2003: D. J. Ortner, *Identification of pathological conditions in human skeletal remains*, 2nd edition, Academic Press, San Diego, California, 2003.

Pandrea *et alii* 2018: S. Pandrea, I. Cândea, C. Croitoru, M. Vernescu, V. Stoian, V. Vernescu, C. M. Istrate, *Raport de cercetare arheologică preventivă a terenului afectat de obiectivul de infrastructură rutieră „Pod suspendat peste Dunăre în zona Brăila" (secțiunea aferentă jud. Brăila),), Brăila – Brăilița / "Vadul Pompei" – 2018, Mun. Brăila / Intersecția dintre Calea Galați (E87) și Str. Tudor Vladimirescu (DJ221B)*, Comisia Arheologică, noiembrie, 2018.

Pascu, Theodorescu 2001: Șt. Pascu, R. Theodorescu, 2001, *Istoria românilor. Genezele românești*, vol. III, Academia Română, Editura Enciclopedică, 2001.

Schaefer *et alii* 2009: M. Schaefer, S. Black, L. Scheuer, A. Christie, *Juvenile osteology: a laboratory and field manual*, Elsevier Academic Press, Burlington, Massachusetts, 2009.

Symes *et alii* 2015: S. A. Symes, C. W. Rainwater, E. N. Chapman, D. R. Gipson, A. L. Piper, *Patterned thermal destruction in a forensic setting*, în C. W. Schmidt, S. A. Symes (eds.), *The analysis of burned human remains*, 2nd edition, Elsevier Academic Press, New York, p. 17-60, 2015.

Ubelaker 1980: D. H. Ubelaker, *Human skeletal remains-excavation, analysis, interpretation, Manuals on archaeology*, 2nd ed., Taraxacum, Washington, D.C, 1980.

Wahl 2008: J. Wahl, *Investigations on pre-Roman and Roman cremation remains from southwestern Germany: results, potentialities and limits*, în C. W. Schmidt, S. A. Symes (eds.), *The analysis of burned human remains*, Elsevier Academic Press, New York, p. 163-179, 2008.

Wahl 1996: J. Wahl, *Erfahrungen zur metrischen geschlechtdiagnose bei leichenbränden*, Homo 47, 1-3, 1996, p. 339-359.

Walker *et alii* 2008: P. L. Walker, K. W. P. Miller, R. Richman, *Time, temperature, and oxygen availability: an experimental study of the effects of environmental conditions on the color and organic content of cremated bone*, în C. W. Schmidt, S. A. Symes (eds.), *The analysis of burned human remains*, Elsevier Academic Press, New York, p. 129-136, 2008.

Warren, Maples 1997: M. Warren, W. Maples, *The anthropometry of contemporary cremation*, Journal of Forensic Sciences, 42, 3, 1997, p. 417-423.

White, Folkens 2005: T. D. White, P. A. Folkens, *The human bone manual*, Elsevier Academic Press, Burlington, Massachusetts, 2005.